

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Kulturnämnden

Datum:
2026-02-20

Diarienummer:
KTN-2026-00057

Handläggare:
Anna Röst, Tuva-Li Peter Lidé

Samrådsyttrande över detaljplan för bro vid Uppsala centralstation

Förslag till beslut

Kulturnämndens ordförandeberedning beslutar

1. **att** till plan- och byggnadsnämnden avge upprättat samrådsyttrande avseende detaljplan för bro vid Uppsala centralstation.

Ärendet

Kulturnämnden har möjlighet att lämna synpunkter på detaljplan för bro vid Uppsala centralstation i samrådsskede 13 februari – 27 mars 2026.

Detaljplanen syftar till att möjliggöra en plattformsförbindelse, den så kallade Norra bron, vid Uppsala centralstation. Planen är en del av utvecklingen av Uppsala C och utbyggnaden av fyrspåret till Uppsala.

Beredning

Ärendet har beretts av avdelning Uppsala konst och kulturarv inom kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen.

Föredragning

Detaljplanen syftar till att möjliggöra en plattformsförbindelse, den så kallade Norra bron, vid Uppsala centralstation. Planen är en del av utvecklingen av Uppsala C och utbyggnaden av fyrspåret till Uppsala.

I tjänsteskrivelsen sammanfattas detaljplanens huvuddrag. För mer information om detaljplanen inklusive plankarta och planbeskrivning hänvisas till denna webbsida: www.uppsala.se/bygga-och-bo/samhallsbyggnad-och-planering/detaljplaner-program-och-omradesbestammelser/hitta-detaljplaner-och-omradesbestammelser/2025/ny-bro-vid-uppsala-centralstation/#samrad

Detaljplanen

Planområdet är cirka 4 800 kvadratmeter stort och beläget i norra delen av stationsområdet i anslutning till dagens stationsbyggnad och Centralpassagen. Den nya, så kallade Norra bron kommer att ansluta till det nya stationshuset vid Uppsala C samt till Stationsgatan.

Detaljplaneförslaget möjliggör en ny plattformsförbindelse i form av en bro över spårområdet, samt hissar och rulltrappor som ansluter till plattformarna. Då Norra bron beräknas påbörjas innan det nya stationshuset hanteras bron respektive stationshuset i två separata detaljplaner.

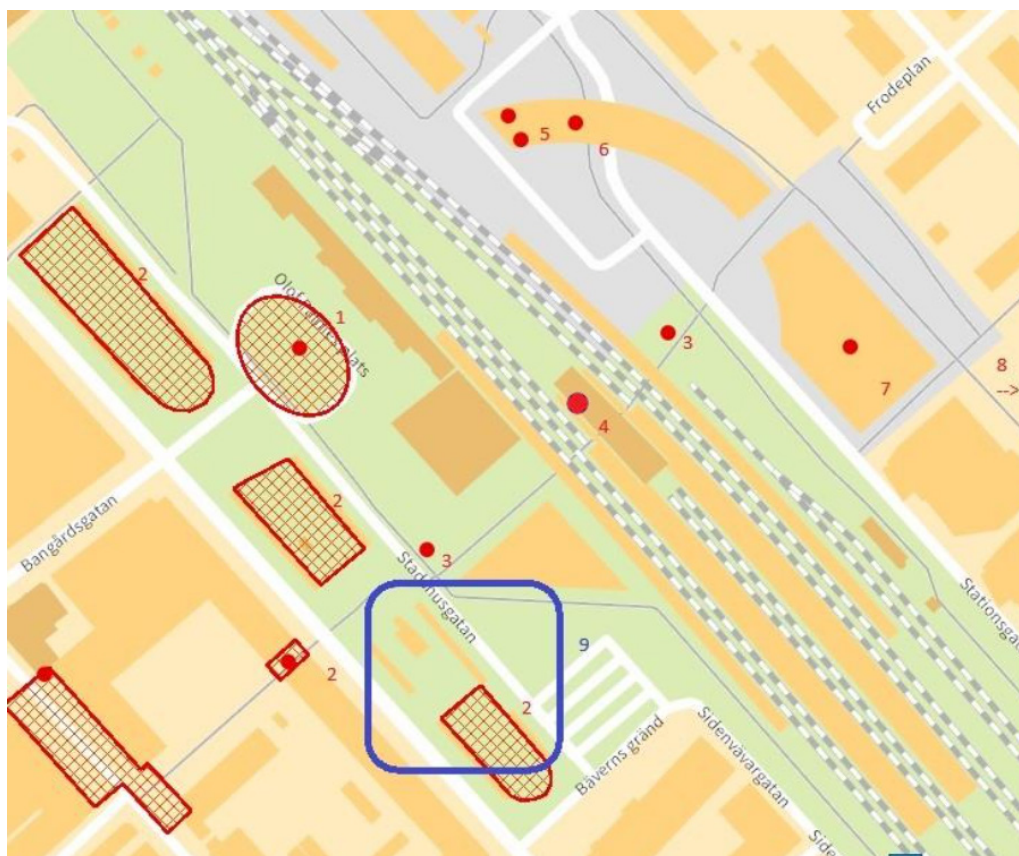
Detaljplanen omfattar endast kvartersmark för järnvägsändamål. Planbestämmelserna reglerar inte utformningen i detalj, men anger att bron med tillhörande plattformsanlutningar ska utformas med god arkitektonisk kvalitet.

Kulturarv – arkitektur och offentlig konst kring planområdet

Detaljplaneområdet ligger inom riksintresse för kulturmiljövården Uppsala stad (C40). Omkring planområdet finns både äldre och samtida byggnader med höga kulturhistoriska och arkitektoniska värden. Den ursprungliga stationsbyggnaden, invigd 1866 av Karl XV, är ett av Sveriges äldsta stationshus. Byggnaden är uppförd i fransk-holländsk renässansstil och är skyddad som statligt byggnadsminne.

Till kulturarvet i stationsområdet hör offentlig konst som ägs och förvaltas av kulturnämnden. Kulturnämnden har även planer på nya konstsatsningar kopplade till Uppsala spårväg. Konsten visar tillsammans med arkitekturen på stationsområdets årsringar.

Konstnären Bror Hjorths skulpturala gestaltning "Näckens polska" med fontänfunktion (1967) markerar entrén till den äldre stationsbyggnaden från 1866. Verket har höga rekreativa värden och behov av skydd. I takt med att stationsområdet har expanderat de senaste åren har en påtaglig förskjutning i skala av arkitektur i förhållande till verket ägt rum. Den tidigare så monumentala och för platsen centrala skulpturen har gradvis förlorat sitt sammanhang. Ytterligare verk finns i området och illustreras nedan.

Offentlig konst och nya konstsatsningar kring planområdet.

1. Bror Hjorth, Näckens polska 1967
2. Helena Laukkanen och Gert Ove Wågstad, Ledljus 2011
3. Tony Cragg, Chains of events 2010
4. Astrid Krogh, Rythm 2021
5. Pernilla Sylwan, Lilla tåget 2013 och Maria Lewis, Avhopp 2013
6. Katarina Persson, Skruvarna 2013
7. Henny Linn Kjellberg, Vanessa Cardui/ Moving North 2012 (Inomhus)
8. Aline Magnusson, flertalet skulpturer i brons föreställande djur från 2012 (Frodeparken)
9. Nya planerade konstsatsningar i samband med Uppsala spårväg.

Kulturarv i planförslaget

Den nya plattformsförbindelsen medför ett inslag i stationsområdet som blir högre än dagens bebyggelse inom planområdet. Bebyggelsen runt stationsområdet är dock idag högre än den nya bron, och den bedöms därför inte påverka några befintliga siktlinjer i stadsbilden eller riksintresset Uppsala stad.

Trafikverket har tagit fram ett gestaltungsprogram för Norra bron. I gestaltungsprogrammet presenteras en plattformsförbindelse med en horisontell takfot, något som karakteriserar de moderna delarna av stationsområdet idag. Förslaget medför luftiga rum med obrutna siktlinjer ut i staden, och ambitionen är att uttrycka arkitektoniskt släktskap både med den ursprungliga och den tillkommande stationsbyggnaden. Byggnadens rum har stor volym och lämpar sig för karaktärsfull belysning eller offentlig konst.

Utvecklingen inom stationsområdet medför att Lennakattens stationshus, byggt på 2010-talet, rivs. Stationen flyttas till Bergsbrunnsparken.

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningens bedömning

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen instämmer i bedömningen att den nya plattformsförbindelsen inte påverkar riksintresset Uppsala stad negativt. Den nya bron, som den presenteras i Trafikverkets gestaltningsprogram, kan ge möjlighet för resenärer till och från Uppsala att få en förhöjd kvalitet i upplevelsen av mötet med staden. Dess stora och luftiga rum kan också ge möjlighet till kulturupplevelser i form av offentlig konst.

Förvaltningen vill lyfta fram vikten av att i det fortsatta planarbetet och bygglovsskedet tillse att den nya bron gestaltas med anpassning till kulturarvet i stationsområdet. Det är av stor betydelse för kulturarvet att den ursprungliga stationsbyggnaden fortsatt uppfattas som en central, monumental byggnad i stadsbilden.

Områdets offentliga konst behöver beaktas och bör ses som en resurs i utformningen. Konstverket "Näckens polska" kommer med den aktuella detaljplanen och kommande planer på utbyggnad att upplevas som än mindre i skala och förskjuten till periferin. Dess tidigare centrala funktion har redan gått förlorad. I samband med ombyggnationerna och Uppsala spårvägs kommande satsningar påverkas ytterligare konstverk i området och kulturarv från 2010-talet försvinner eller splittras. De konstverk som direkt påverkas är konstnären Tony Craggs två skulpturer "Chains of events" och "Discussion" samt den integrerade gestaltningen "Ledljus" av Helena Laukkanen och Gert Ove Wågstam i Gunnar Leches park och i Vretgränd. Konstverket "Rythm" av Astrid Krogh från 2021 kommer eventuellt att behöva flyttas och integreras på ett nytt sätt i samband med omdaningarna som beskrivs i den aktuella detaljplanen.

Omdaningarna som påverkar konsten behöver ekonomiskt belasta stadsbyggnadsförvaltningen då det inte finns medel att hantera kostnaderna inom kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 20 februari 2026
- Bilaga 1, Förslag till samrådsyttrande över detaljplan för ny bro vid Uppsala centralstation.

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen

Sten Bernhardsson
Förvaltningsdirektör

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen

Samrådsyttrande över detaljplan för ny bro vid Uppsala centralstation

Kulturnämnden har möjlighet att lämna synpunkter på detaljplan för ny bro vid Uppsala centralstation i samrådsskede 13 februari – 27 mars 2026.

Kulturnämnden instämmer i detaljplaneförslagets bedömning att den nya plattformsförbindelsen som planen möjliggör inte påverkar riksintresset Uppsala stad negativt. Den nya bron, som den presenteras i Trafikverkets gestaltungsprogram, kan ge möjlighet för resenärer till och från Uppsala att få en förhöjd kvalitet i upplevelsen av mötet med staden. Dess stora och luftiga rum kan också ge möjlighet till kulturupplevelser i form av offentlig konst.

Kulturnämnden vill lyfta fram vikten av att i det fortsatta planarbetet och bygglovsskedet tillse att den nya bron gestaltas med anpassning till kulturarvet i stationsområdet. Det är av stor betydelse att den ursprungliga stationsbyggnaden från 1866 fortsatt uppfattas som en central, monumental byggnad i stadsbilden.

I stationsområdet finns befintlig offentlig konst, som behöver beaktas och bör ses som en resurs i utformningen av ny bebyggelse. Konstverket "Näckens polska" av Bror Hjorth kommer genom omdaningen av stationsområdet att upplevas som mindre i skala och förskjuten till periferin, vilket skadar dess sammanhang och värde. I samband med omdaningen och Uppsala spårvägs kommande satsningar påverkas ytterligare konstverk i området och kulturarv från 2010-talet försvinner eller splittras.

Omdaningarna som påverkar konsten behöver ekonomiskt belasta stadsbyggnadsförvaltningen då det inte finns medel att hantera kostnaderna inom kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen.

Med fördel kan dialog kring befintlig och nytillkommande konst föras i det fortsatta arbetet med avdelningen Konst och kulturarv, Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen.

Kulturnämnden

Linda Eskilsson
Ordförande

Anna Eriksson
Nämndsekreterare